

MUHANDIS-PEDAGOGLARNING MEDIAMADANIYATINI RIVOJLANTIRISH MAZMUNI.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.8162868>

Umarov Azizbek Vaxobovich.

Andijon Davlat pedagogika instituti.

Informatika va aniq fanlar kafedrasida o'qituvchisi.

Annotatsiya

Ushbu maqolada yaqinda hayotimizga kirib kelgan tushunchalardan biri mediamadaniyat hamda uning, muhandis-pedagoglar faoliyatidagi o'rni haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar

Ommaviy axborot vositalari, kompetent, madaniyat, media, svilizatsiya, fuqarolik jamiyati, mediasavol, metod.

Bugun yurtimizda ommaviy axborot vositalarining jamiyat hayotida tutgan o'rni tobora ortib bormoqda. Inson hayotining deyarli barcha jabhalarini mediasiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Axborot bilan ishlash, tarqatish, tasarruf qilish va uzatish ko'nikmalari zamonaviy shaxsning kompetentligi va madaniyatining darajasini aniqlab bermoqda. Ommaviy axborot vositalariga to'rtinchi hokimiyat maqomining berilishi, siyosiy jarayonlarga ham bevosita media tomonidan yoritilib borishi shaxs va davlat, jamiyatning uyg'unligini ta'minlashda o'rni beqiyosligini tasdiqlaydi. Ta'lim jarayonida ham multimedia vositalaridan foydalanishning ilmiy metodik asoslari va uning samarali usullari, bugungi kunga qadar ko'plab pedagogik ilmiy tadqiqotlar, amaliy tajriba sinov ishlari orqali isbotlangan.

Madaniyatshunoslikda mediamadaniyat XX asrda ommaviy axborot vositalari ta'siri ostida paydo bo'lgan va shakllangan zamonaviy termini anglatib keladi. Bu atama ommaviy axborot vositalari (asosan televideniye, shuningdek, matbuot, radio va filmlar) nafaqat jamoatchilik fikriga, balki did va qadriyatlarga ko'rsatadigan umumiy va intellektual ta'sirni anglatadi.

Mediamadaniyat ikki so'zni birlashtirgan atama bo'lib, "media" va "madaniyat". Ommaviy axborot vositalari deganda televidenie, radio, gazeta va internet kabi turli xil aloqa vositalari tushuniladi. U axborotni tarqatish, jamoatchilik fikrini shakllantirish va jamiyat dinamikasiga ta'sir o'tkazishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Madaniyat arabcha atama bo'lib, "svilizatsiya" yoki "fuqarolik jamiyati" deb tarjima qilinadi. U inklyuziv va demokratik jamiyatni

targ'ib qiluvchi qadriyatlar, tamoyillar va amaliyotlarni o'z ichiga oladi. "Madaniyat" fuqarolarning faol ishtiroki, inson huquqlarini hurmat qilish, tenglik, adolat va jamiyat hamjihatligini ta'kidlaydi.

Mediamadaniyatni ommaviy axborot vositalari va fuqarolik jamiyati chorrahasi deb tushunish mumkin. Bu ommaviy axborot vositalarining aniq ma'lumotlarni taqdim etish, jamoatchilik muhokamasi va muloqotini rag'batlantirish, qarorlar qabul qilish jarayonlarida fuqarolarning ishtirokini rag'batlantirish va hokimiyatdagilarni javobgarlikka tortish orqali faol fuqarolik jamiyatini rivojlantirishdagi rolini anglatadi. Aslini olganda, mediamadaniyat xolis axborot taqdim etish, ijtimoiy masalalar bo'yicha ochiq muhokamalarga ko'maklashish, chekka ovozlarni kuchaytirish va boshqaruvda shaffoflikni ta'minlash orqali ommaviy axborot vositalarining demokratiya qo'riqchisi vazifasini bajarishini ta'minlashga intiladi. U ommaviy axborot vositalarining jamoatchilik fikrini shakllantirishdagi qudratini tan oladi va demokratik qadriyatlarni qo'llab-quvvatlovchi mas'uliyatli jurnalistika tarafdori hisoblanadi.

Muhandis-pedagoglar mediamadaniyatini rivojlantirish, mediamadaniyatning muhim aspektlarini tushuntirish, mediamadaniyatning o'rganish va o'qitish jarayonlarida ishtirok etish, talabalar va o'qituvchilar uchun ma'ruzalar tuzish, ilg'oqli va samarali media vositalaridan foydalanishni o'rgatish bilan bog'liq bo'ladi.

Mediamadaniyatni rivojlantirish mazmuni quyidagi asosiy elementlardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Mediamadaniyatning mohiyati: Bu qismida muhandis-pedagoglar mediamadaniyatning asosiy tushunchalari va tamoyillarini o'rgatish, mediakanallarni tahlil qilish, maqsadli va ma'noli media xabarlarini tuzib chiqishni o'rganish uchun talabalarga texnik jihatdan ta'minot berishi kerak.

2. Mediasavollar: Bu qismida muhandis-pedagoglar talabalarga mediamadaniyotda savol-tahlil ishlarni amalga oshirishi kerak. Savollar orqali talabalar media materiallarni analiz qilishi, ta'sirchanlikka nisbatan shubhali xabarlar haqida topshiriqlarni bajarishi va bilimlarni mustahkamlash uchun guruh ishlarini tashkil etishlari mumkin.

3. O'qitish metodlari va resurslar: Muhandis-pedagoglar mediamadaniyatni rivojlantirish jarayonida talabalarga o'rganish usullarini o'rgatishi kerak. Bu usullar orasida interaktiv darsliklar, video darslar, onlayn ma'ruzalar, media materiallar va boshqalar kiritilishi mumkin.

4. Mediakanallarni tashkil etish: Muhandis-pedagoglar talabalarga mediakanallarni tashkil etishni o'rgatib, ularning o'z fikrlarini ifoda qilishi va

media orqali kommunikatsiya qilishni o'rganishga yordam berishi kerak. Bu jarayonda talabalar blog yozish, video tuzish, podcast yaratish va hokazo bilan shug'ullanadilar.

5. Kritik fikrlash va ta'sirchanlik: Mediamadaniyatni rivojlantirishda muhim element ta'sirchanlikka nisbatan kritik fikrlashni o'rganishdir. Talabalar mediada ko'rsatilgan xabar va ma'lumotlarni tahlil qilishi, ularning haqiqiylikka mo'ljallanganligini baholash va qanoatlantiruvchi xabarlar bilan kurashishni o'rganadi.

6. Media vositalaridan foydalanish: Muhandis-pedagoglar talabalarga ilg'oqli media vositalardan foydalanib o'rgatishni hamda ularning mediada qanday maqsadli mavzularni topish va ularga qo'shimcha ma'lumot qidirishini o'rganishga yordam berishi kerak. Bu jarayonda talabalar internet, telekanallar, radio va boshqalar kabi media vositalaridan foydalanadilar.

Muhandis-pedagoglar mediamadaniyatini rivojlantirish mazmunini o'rganib, uni amalga oshirish uchun kerakli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari kerak. Bunda talabalarni mediadan samarali foydalanish, malaka va tajriba olish, ta'siriylilikni baholash va shubhali xabarlar bilan kurashish qobiliyatlarini rivojlantirish muhimdir. Muhandis-pedagoglar mediamadaniyatini rivojlantirishga katta ahamiyat berganlar. Mediamadaniyat, mediateklar bilan ishlash, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining foydalanish, axborot oqituvchiligi va boshqa xizmatlarni o'rganishni o'z ichiga oladi. Muhandis-pedagoglar mediamadaniyatini rivojlantirish uchun quyidagi mazmunlarga e'tibor berishi kerak:

- Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining foydalanishi: Muhandis-pedagoglar o'quvchilarni media vositalarida qanday ma'lumot izlanishi, topilishi va ishlatilishi haqida tushuntirishadi. Bu texnologiyalar orqali o'quvchilar mediateklarni qanday qo'llashini bilib olishadi.

- Axborot resurslari va platformalari: Muhandis-pedagoglar muhim axborot resurslari va platformalardan foydalanishni o'rgatishadi, masalan, internet saytlari, virtual kutubxonalar, video darsliklar va onlayn ta'lim platformalari.

- Mediatekning integratsiyasi: Muhandis-pedagoglar mediatekning o'quv jarayoniga integratsiyasini ta'minlash uchun mashqlar tuzadi. Bu mashqlar orqali o'quvchilar mediatekni qanday ishlatish va ma'lumot izlashni o'rganadilar.

- Mediamadaniyatning etik tomonlari: Muhandis-pedagoglar o'quvchilarga mediamadaniyatning etik aspektlarini tushuntirishadi, masalan, plagiatdan qancha saqlanish, axborotlarni to'g'ri manba sifatida tartibga solish va shaxsiy axborotlarni himoya qilish kabi.

- Media analitikasi: Muhandis-pedagoglar o'quvchilarni media analitikasini o'rganishga intilishadi. Bu talabalarga axborot tahlili va mediasozlashning asosiy tamoyillarini beradi.

Bular hammasi muhandis-pedagoglarda mediamadaniyatini rivojlantirish mazmuniga kiruvchi elementlar hisoblanadi. Bu mazmunlar orqali muhandis-pedagoglar o'quvchilarni media yoshiniga mo'ljallangan dunyoda muvaffaqiyatli bo'lmisligiga tayyorlaydilar.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'quvchi yoshlarda axborot iste'moli madaniyatini rivojlantirish texnologiyasi _2016 Toshkent.
2. Понимание медиа. М.; Жуковский, 2003. 3
3. . Кириллова Н. Медиакультура: от модерна к постмодерну. М., 2005.
4. Ta'limda axborot texnologiyalari_ Toshkent; 2010.